

PATVIRTINTA

Vilkaviškio pradinės mokyklos
direktoriaus 2017 m. rugsėjo 1 d.
įsakymu Nr. V-124

VILKAVIŠKIO PRADINĖS MOKYKLOS
SMURTO, PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS
APRAŠAS

I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto, patyčių ir intervencijos vykdymo Vilkaviškio pradinėje mokykloje (toliau tekste – Mokykla) tvarkos aprašas (toliau tekste – Aprašas) nustato mokyklos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui mokykloje.

2. Prevencija Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

3. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką Mokykloje, kurioje mokiniai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklaunami ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas Mokykloje susijęs su emocine mokinių, Mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau tekste – Mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

4. Prevencijos priemonės, nukreiptos į visus Mokyklos mokinius, padeda išvengti problemų (pvz., patyčių ar kitokio smurto) atsiradimo ir mažinti egzistuojančių problemų mastą. Tiems mokiniams, kuriems visai Mokyklai taikomos prevencijos priemonės yra nepaveikios ir jų nepakanka, taikomos papildomos prevencijos priemonės ar (ir) programos, teikiama švietimo pagalba.

5. Intervencija suprantama kaip Mokyklos direktoriaus, pavaduotojų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Mokyklos darbuotojų (toliau tekste – Mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą.

6. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

7. Tvarkoje vartojamos sąvokos:

7.1. **patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.1.1. **žodinės patyčios** – pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.1.2. **fizinės patyčios** – mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

7.1.3. **socialinės patyčios** – socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.1.4. **elektroninės patyčios** – skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

7.2. **patyčias patiriantis vaikas** – vaikas, iš kurio yra tyčiojama.

7.3. **besityčiojantysis/skriaudėjas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų.

7.4. **patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar techninis darbuotojas, iš kurio tyčiojasi vaikas (-ai).

7.5. **patyčių stebėtojas** – vaikas, matantis ar žinantis apie patyčias.

7.6. **patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti, imantis Mokyklos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių.

7.7. **patyčių intervencija** – visuma priemonių, taikomų visiems patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui įtraukiant jų tėvus (globėjus, rūpintojus).

7.8. **patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos Mokykloje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinio geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinio tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7.9. **socialinės ir emocinės kompetencijos** – ugdytinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo, kiti socialiniai įgūdžiai.

II SKYRIUS

SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA, PREVENCIJA IR INTERVENCIJA MOKYKLOJE

8. Saugios aplinkos Mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: Mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimą, mokinių pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau tekste – Tėvai) įtraukimą/įsitraukimą.

9. Mokyklos veikla ir valdymas:

9.1. atsakomybė: Mokyklos vadovas atsako už Aprašo įgyvendinimą Mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Mokyklos vaiko gerovės komisija;

9.2. vertybės: Mokykla turi puoselėti pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą, pilietiškumą, atsakomybę, nuolatinį tobulėjimą, pagarbą ir kt.), kurias atitinka visų Mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla;

9.3. elgesio normos: Mokykloje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus/laukiamas, tiek neleistinas/nepageidaujamas mokinių elgesys, numatomi mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems Mokyklos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas Mokyklos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų mokinių elgesį;

9.4. pareigybių aprašai: Mokyklos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo (si) aplinkos Mokykloje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Mokykloje nustatytą tvarką;

9.5. visi Mokyklos darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių. Veiksmai atliekami tokia tvarka:

9.5.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius įtarimą keliančius veiksmus;

9.5.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatus ir mokinių elgesio taisykles;

9.5.3. informuoja klasės mokytoją apie įtariamą ir/ar įvykusią patyčias ar smurtą. Jei klasės mokytojo įvykio metu mokykloje nėra, informuoja socialinį pedagogą;

9.5.4. dalyvauja įvykusio smurto ar patyčių atvejo tyrime, bendradarbiauja su suinteresuotais asmenimis ar institucijomis.

9.5.5. klasės mokytojas pastebėjęs ar gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias ar smurtą:

9.5.5.1. išsiaiškina situaciją, nustato ar tai patyčių/smurto atvejis;

9.5.5.2. organizuoja individualius pokalbius su smurtą ar patyčias patyrusiu mokiniu, smurtavusiu ar besityčiojusiu mokiniu, jei yra, su smurto ar patyčių stebėtojais;

9.5.5.3. įvertinęs įvykį, tą pačią dieną informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus) apie įvykusį smurto/patyčių atvejį. Jei yra poreikis, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose;

9.5.5.4. tą pačią dieną užpildo „Pranešimo apie smurtą ar patyčias“ formą (Priedas Nr.1), perduoda ją socialiniam pedagogui. Jei socialinio pedagogo nėra, užpildytą formą perduoda VGK pirmininkui arba kitam VGK nariui;

9.5.5.5. esant poreikiui, kreipiasi dėl pagalbos mokiniui specialistų (socialinio pedagogo, psichologo, sveikatos priežiūros specialisto) pagalbos teikimo;

9.5.5.6. vykdo tolesnę smurto/patyčių situacijos stebėseną;

9.6. socialiniai pedagogai:

9.6.1. registruoja „Pranešimus apie smurtą ar patyčias“ Patyčių ir smurto registravimo žurnale;

9.6.2. išsiaiškina kokių veiksmų jau buvo imtasi, kartu su klasės mokytoju vykdo tolesnę mokinių elgesio stebėseną;

9.6.3. nesiliaujant smurtui ar patyčioms, ar esant sudėtingesniais atvejais, informuoja VGK, kuri numato veiksmų planą.

9.7. Mokyklos direktorius:

9.7.1. gavęs pranešimą, kad Mokyklos darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi imasi priemonių įstatymų nustatyta tvarka bei atsižvelgia į susitarimus Vidaus tvarkos taisyklėse;

9.7.2. numato švietimo pagalbos ar kitos reikalingos pagalbos (pvz., policijos, medicininės pagalbos) priemones smurtą ar patyčias patyrusiems ar smurtavusiems dalyviams, stebėtojams (mokiniams), Tėvams.

9.8. Mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendrauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, Savivaldybėje esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

10. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

10.1. nuosekliai ir reguliariai ugdomi mokinių savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

10.2. mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas mokykloje vykdomas:

10.2.1. integruojant į dalyko(-ų) ugdymo turinį;

10.2.2. įgyvendinant prevencines programas;

10.2.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

10.3. Mokyklos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija: pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

11. Pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimas:

11.1. Mokyklos bendruomenės narių santykiai: Mokykloje kuriama mokymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos mokinių stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo Mokyklos bendruomenei jausmai;

11.2. nenutrūkstamas procesas: pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimas ir puoselėjimas yra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

11.2.1. esamos situacijos įvertinimo: Mokyklos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi Mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais, ar kitais pasirinktais būdais (dažniausiai apklausos būdu, kartais – stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie mokymo(si) aplinkos saugumą, Mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius, ar identifikuoja aktualias problemas;

11.2.2. Mokyklos bendruomenės narių sąmoningumo: pozityvaus Mokyklos mikroklimate kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi Mokyklos direktorius, Mokyklos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi Mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;

11.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikro klimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės (toliau tekste – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

11.2.4. priemonių įgyvendinimo: Mokyklos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja Mokyklos direktoriaus paskirti Mokyklos darbuotojai – socialiniai pedagogai, psichologas;

11.2.5. priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones.

12. Mokinių pozityvių vertybių formavimas:

12.1. mokinių dalyvavimas gerinant Mokyklos mokymo(si) aplinką: mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų Mokyklos mikro klimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškus dalyvavimas prasmingose veiklose;

12.2. dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje: sudaromos galimybės ir skatinamas mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

13. Tėvų įtraukimas/įsitraukimas:

13.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką Mokykloje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą Mokyklai vietos bendruomenėje;

13.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Mokykloje kūrimo klausimais.

III SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14. Mokyklos vadovas metinėje veiklos ataskaitoje Vilkaviškio rajono savivaldybės tarybai pateikia informaciją apie šio Aprašo įgyvendinimą, Mokykloje naudojamas aktyvias patyčių prevencijos priemones ir nustatytus patyčių atvejus bei į juos reaguojant atliktus veiksmus.

15. Saugios ir palankios mokiniams aplinkos kūrimu rūpinasi Mokyklos vaiko gerovės komisija.

16. Mokyklos bendruomenės narių informavimas: su Mokyklos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarka supažindinami visi Mokyklos bendruomenės nariai Vilkaviškio pradinės mokyklos internetiniame puslapyje: <http://www.vilkaviskiopraine.lt>.

VILKAVIŠKIO PRADINĖ MOKYKLA

PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

.....
Data

Bendrieji duomenys

Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota (pažymėti):	
☐ Žodinės: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Fizinės: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Socialinės: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas:	
☐ Elektroninės: patyčios, vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninių gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.);	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti).....	
Ar yra žinoma apie tokio elgesio pasikartojimą:	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, patyrusio patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė	
Vaiko/-ų, kuris/-ie tyčiojosi, vardas, pavardė, amžius, klasė	
Vaiko/-ų, stebėjusio/-ių patyčias, vardas, pavardė, amžius, klasė	

Informacija apie įvykį ir planuojamus veiksmus:

--

.....
Užpildžiusiojo vardas, pavardė

.....
Parašas

**VILKAVIŠKIO PRADINĖS MOKYKLOS BENDRUOMENĖS
REAGAVIMO Į PATYČIAS IR PAGALBOS JOMS ĮVYKUS PLANAS**

